

A technológiai innováció szerepe a modern biztonság megteremtésében

A Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium rövid működésének margójára

CHRISTIÁN László¹ - ERDŐS Ákos²

A biztonság a társadalom produktív működésének és az egyén létezésének legalapvetőbb szükséglete. Napjainkban a közösség biztonsága azonban nem szavatolható kizárólag állami beavatkozások útján. A biztonság megteremtéséhez az állami, önkormányzati, piaci szereplők, valamint a polgári önvédelmi szervezetek együttműködésére van szükség. Az elmúlt évtizedekben a biztonsági szolgáltatás szereplőivel szemben markáns társadalmi elvárások fogalmazódtak meg (adaptivitás, hatékonyság, gyorsaság, egyszerűség, kooperativitás, modernizáció), de ezzel együtt újszerű szakmai kihívásokkal is kénytelenek voltak szembesülni. A tanulmány ezen elvárások és kihívások rendszerét vizsgálja, amelyek nyomán 2020-ban egy kivételes laborprojekt indult a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium elnevezéssel. Szomorú apropó, hogy külső körülmények miatt a rendkívül értékes munkát az elkötelezett szakmai team két év után kénytelen befejezni, félbehagyni.

Kulcsszavak: biztonság, magánbiztonság, közbiztonság, innováció, Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium

Bevezetés

A biztonság emberi létünk alapvető szükséglete.³ A biztonság voltaképp az egyén és a közösség produktív működésének egyik legfőbb záloga. Az emberi közösségek létrejöttét is alapvetően az a felismerés motiválta, miszerint az egyén biztonságának, létfeltételeinek és fennmaradásának biztosítása hatékonyabb egy szervezett

¹ R. dandártábornok, tanszékvezető egyetemi docens, oktatási rektorhelyettes, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék, e-mail: Christian.Laszlo@uni-nke.hu

² Pénzügyőr őrnagy, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszék, egyetemi tanársegéd; doktori hallgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola, e-mail: erdos.akos@uni-nke.hu

³ MASLOW 1943.

rendszeren, azaz közösségen belül.⁴ A biztonság fogalmát sokféleképpen ragadhatjuk meg, s ezáltal számos definícióval találkozhatunk a szakirodalomban.⁵ Általános értelemben a biztonság egy sajátos, fenyegetettség nélküli, kockázatmentes állapotot jelöl, amelyben az elméleti veszélytényezők aktivizálódása nem várható.⁶ A veszélyeztetettség nélküli abszolút állapot bizonyos értelemben utópisztikus entitás, hiszen biztonság a maga teljességében soha nem létezhet, sem az egyén, sem a társadalom szintjén.⁷ Mindettől függetlenül az ember törekszik a biztonság minél teljesebb megvalósítására önmagát és közösségét érintően egyaránt. A biztonság megteremtésének komplex tevékenysége és szerteágazó szervezetrendszere is arra törekszik, hogy a felmerülő kockázatokat mielőbb beazonosítsa, feltárja, kezelje, ezáltal a lehető legalacsonyabb szintre csökkentve azokat, így közelítve a minél teljesebb biztonságot.⁸

Az egyéni és a közösségi védekezés jelentőségét már az antik társadalmakban felismerték.⁹ Mint ahogyan azt is, hogy az állam is felelősséggel tartozik az alattvalók biztonságáért.¹⁰ Voltaképp a napjainkban is gyakran használt közbiztonság fogalmának megszületése is az állam e felelősségvállalásának eredményeként fogható fel. Az állam e kötelezettségvállalása elsősorban arra terjed ki, hogy olyan állami intézményeket működtet, amelyek társadalmi rendeltetése a közbiztonság oltalmazása.¹¹ Ezen állami intézmények alkotják a rendészet rendszerét, amelynek feladata a közösség biztonságát fenyegető veszélyek közigazgatási elhárítása,¹² eszköze pedig az állami impériumból származó legitim fizikai erőszak.¹³ Fontos azonban leszögezni, hogy miként az általános értelemben vett biztonság maga, úgy a közbiztonság sem lehet abszolút érték. Mindig voltak és mindig is lesznek olyan emberi magatartások, amelyek fenyegetni fogják a közösség biztonságát.¹⁴ Ilyetén módon a rendészet nem is vállalkozhat a közbiztonság teljes sérthetetlenségének szavatolására.¹⁵

Az előzőek okán megállapítható, hogy bár az államnak kétségkívüli feladata a társadalomban uralkodó rend és biztonság oltalmazása, a közösség rendjének és biztonságának megteremtése, reálisan nem várható pusztán a rendészet intézményrendszerétől. Mindezzel összefüggésben a rendészettel foglalkozó tudományos diskurzusban gyakran merül fel a praktikus kérdés: Csak az állam által alkalmazott rendőrök feladata a közrend és közbiztonság megteremtése, avagy a civil társadalom által alkalmazott őrök is felelősséget vállalhatnak ebben?¹⁶ A modern tudományos gondolkodás következtetései főként az irányba mutatnak, hogy egy társadalomban

⁴ ERDŐS 2022: 15.

⁵ REMEK 2016: 201.

⁶ DEÁK 2007: 13.

⁷ TOMKA 2015: 34.

⁸ LIPPAI–CSABA 2021.

⁹ LIPPAI–SALLAI 2022.

¹⁰ FINSZTER 2018: 51.

¹¹ FINSZTER 2018.

¹² BALLA 2017: 37.

¹³ FINSZTER 2018.

¹⁴ LIPPAI–KARDOS 2021: 471.

¹⁵ FINSZTER 2009: 167–191.

¹⁶ KERESZI–NAGY 2017: 277–278.

a biztonság megteremtése nem lehet egyetlen szereplő teljesítménye. A veszély hatékony és mind teljesebb elhárításához kollektív munkára van szükség, s ilyen értelemben a közbiztonság kooperációs társadalmi termék.¹⁷ A közbiztonság megteremtését illetően módon megközelítő tudományos felfogás szerint e kollektív munkában a következő szereplőknek van különös jelentősége: a rendvédelmi feladatokat ellátó állami szervezeteknek, az önkormányzatoknak, rendészeti feladatokat ellátó egyéb szervezeteknek, a biztonsági vállalkozásoknak és a civil önvédelmi egyesületeknek.¹⁸ Napjaink társadalmának a biztonsága tehát nem szavatolható kizárólag állami beavatkozások útján. Meglátásunk szerint az állami felelősségvállalás kizárólagossága a legitim fizikai erőszak alkalmazását igénylő veszélyek elhárítására terjedhet ki. A közösség biztonságát fenyegető veszélyek megelőzésében, illetve a biztonságot kisebb fokban veszélyeztető magatartások elhárításában az önkormányzati és vállalati szereplők közreműködésére, valamint a társadalom önvédelmi mechanizmusainak aktiválására is szükség van.¹⁹

Problémafelvetés: újszerű elvárások és kockázatok

Ahogy a bevezetőben is említettük, a biztonság nem lehet abszolút érték, és a maga teljességében sohasem élhető meg. Annál is inkább, mert a biztonságot fenyegető veszélyek természete az idő múlásával, a társadalom, a technológia, a politikai és piaci érdekek fejlődésével, átalakulásával maga is gyorsan változik.

Miként azt Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája²⁰ és a szakirodalom egyaránt megállapítja, napjainkban a biztonsági környezet olyan változásoknak van kitéve, amelyek elhomályosítják a belső és külső biztonság közötti különbségeket.²¹ A biztonságot érintő társadalmi, gazdasági változások ugyanígy feloldják a köz- és a magánbiztonság szigorú elválasztását is. A biztonság megteremtésében partnerséget kell kialakítani az állami, önkormányzati és a magánszektor szereplői, az oktatási és a tudományos intézmények, valamint az egyéni felhasználók között. A köz- és magánbiztonságot összekapcsoló partnerség fokozásának időszerűsége, aktualitása vitathatatlan, sőt talán már nélkülözhetetlen is, de a komplementer rendészeti együttműködés hálójának megvalósítása érdekében a döntéshozók és a jogalkotó aktivitására van szükség.

A biztonság szolgáltatásként való felfogása ezzel együtt azt is jelenti, hogy az állampolgárok, a megrendelői oldal tagjai nem elszenvedői, hanem élvezői szeretnének lenni a biztonság megteremtését szolgáló tevékenységnek. Mindez pedig

¹⁷ CHRISTIÁN 2022: 109; FINSZTER 2009; FINSZTER 2018.

¹⁸ FINSZTER 2009; CHRISTIÁN 2022.

¹⁹ CHRISTIÁN-LIPPAI 2021: 18–19.

²⁰ 1163/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet.

²¹ GAZDAG-REMEK 2018: 29.

megköveteli a gyors, egyszerű és minimális – legszükségesebb mértékű – korlátozással járó biztonsági tevékenységek kidolgozását és alkalmazását.

Az elmúlt évtizedek során a rendőrséggel és az egyéb állami, rendvédelmi feladatokat ellátó szervezetekkel szemben világos társadalmi és szakmai elvárások fogalmazódtak meg hazánkban és külföldön egyaránt.²² A magánbiztonsági vállalkozások tevékenységével és személyzetével kapcsolatban ugyanakkor, az állami szereplőkhöz hasonló mélységű szakmai és társadalmi követelmények hiányoznak.²³ Rottler szerint a civil biztonságpiac szereplőivel szemben alapvetően két elvárás szokott megfogalmazódni. Egyrészt a profitorientált gazdasági környezethez való alkalmazkodás képessége, másrészt a jogszabályoknak való maradéktalan megfelelés.²⁴ A közbiztonság szolgáltatába tehát csak hatékonyan, törvényesen működő vagyonvédelmi piac vonható be, amely valós hozzáadott értéket képvisel.

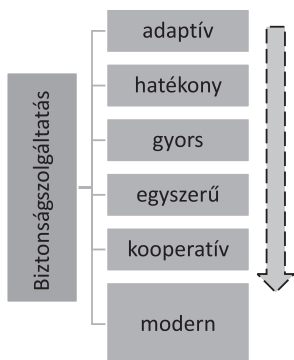
Meglátásunk szerint a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek kapcsán felmerülő szakmai és társadalmi elvárások azonban jórészt a civil biztonságpiac szereplőivel szemben is fennállnak (1. ábra). Annál is inkább, mert a biztonság kooperációs terméként való megteremtése érdemben a biztonsági szolgáltatás szereplőivel szembeni hasonló elvárások nyomán képzelhető el. Mindezek alapján, a biztonságsszolgáltatást nyújtó közigazgatási és piaci szereplőkkel szemben különösen a következő társadalmi és szakmai elvárások fogalmazhatók meg:

- az *adaptivitás*, minthogy az állami rendészeti szervek, a magánbiztonsági vállalkozások és a civil önvédelmi egyesületek képessé kell váljanak megoldásokat találni az új típusú biztonsági kihívásokra, alkalmazkodniuk kell a társadalmi változásokhoz és elvárásokhoz;
- a *hatékonyság (eredményesség)*, minthogy a biztonsági szektor minden szereplőjével szemben általános elvárás a közösség biztonságát fenyegető veszélyek minél teljesebb mértékű elhárítása;
- a *gyorsaság*, amely a biztonság szolgáltatásával szükségszerűen együtt járó intézkedések és eljárások idejének minimalizálását jelenti;
- az *egyszerűség*, minthogy a biztonságsszolgáltatással kapcsolatos eljárások során az állampolgári, ügyféli igények és képességek figyelembevételére, személyes bevonódásuk minimalizálására, továbbá a rugalmas és könnyen kezelhető megoldásokra kell törekedni;
- a *kooperativitás*, minthogy a biztonság megteremtése egyrészt a biztonsági szektor szereplői, másrészt az állampolgárok, ügyfelek és egyéb intézmények együttműködése mellett valósul meg;
- a *modernizáció*, vagyis a 21. század technikai és technológiai állapotának, az innovációnak a köz- és magánbiztonsági tevékenységben is tükröződnie kell.

²² National Police Chiefs' Council 2016: 7; GRIEGO 2021; FINSZTER 2018; TÖZSÉR 2021; POKKER 2011: 201.

²³ CHRISTIÁN 2015.

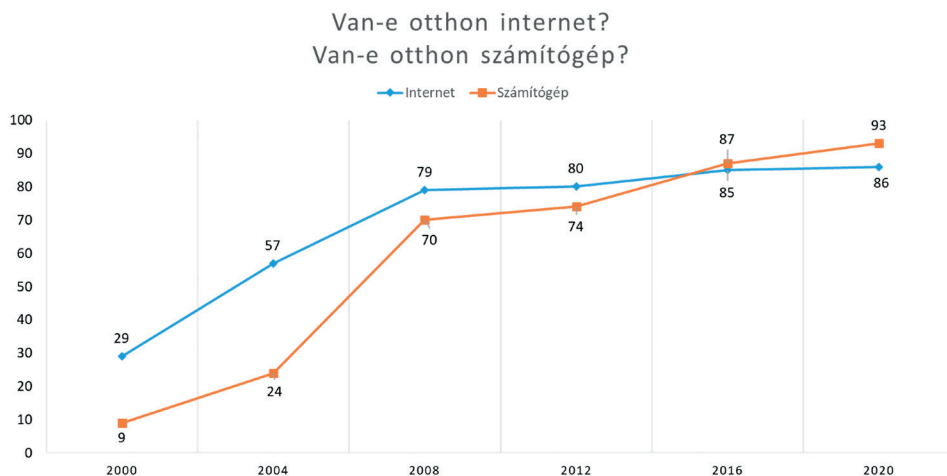
²⁴ ROTTLER 2019: 89.



1. ábra: A biztonságszolgáltatással kapcsolatos főbb szakmai és társadalmi elvárások

Forrás: a szerzők szerkesztése

Ha e fentieket közelebbről vizsgáljuk, akkor könnyen belátható, hogy a biztonságszolgáltatással kapcsolatos társadalmi elvárások közül az egyszerűség, a gyorsaság, az alkalmazkodóképesség és a kooperáció egyaránt a modernizáció irányába mutat. A köz- és magánbiztonság fenntartásáért felelős állami és piaci szereplőknek oly módon szükséges megújulniuk, modernizálódniuk, hogy képesek legyenek integrálódni egy olyan makro- és mikrokörnyezetbe, ahol a biztonság hatékony megteremtése az ügyfelek (állampolgárok) bevonásával, ennek érdekében pedig a biztonsági folyamatok egyszerűsítésével és gyorsításával történik.



2. ábra: Internettel és számítógéppel való ellátottság arányának alakulása a magyar 15–29 éves populációban 2000 és 2020 között (%)

Forrás: a szerzők szerkesztése DOMOKOS et al. 2021 adatai alapján

A hosszú évtizedek alatt berögződött, jellemzően személyes interakciókra építő, előerőre alapozó köz- és magánbiztonsági védelmi rendszerek, eljárások és intézkedések napjaink digitális kultúrájától meglehetősen távol esnek. Márpedig az elmúlt két évtizedben a digitalizáció a társadalom egészét behálózta. Manapság a digitális kultúra olyan alapvető vívmányai, mint az internet vagy a számítógép a fiatal (15–29 éves) magyar népesség körében általánosan hozzáférhetővé váltak (2. ábra).²⁵

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) felmérése szerint a hazai 16–74 éves lakosság 79%-a napi rendszerességgel használja az internetet. A legfiatalabbak (16–24 évesek) életének már szinte elválaszthatatlan része az infokommunikációs technológiák és eszközök igénybevétele, 97%-uk naponta használja az internetet. De még a legidősebb korosztályba tartozók (≥ 65 éves) 44%-a is azt vallotta magáról, hogy napi szinten igénybe veszi a világháló szolgáltatásait.²⁶ Az úgynevezett digitális bennszülöttek internethasználata tehát extenzívebb, mint a digitális bevándorlóké: több helyszínen, hosszasabban, változatosabban interneteznek.²⁷ Mind ebből az következik, hogy a jövő (és részben a jelen) felnőtt generációjának életében a különböző analóg megoldások alapvetően a „szükségyszerű rossz” kategóriáját alkotják majd. Így részükről érdemi kooperáció – az élet bármely területén – elsődlegesen a digitális térben várható.

Fontos azonban rámutatnunk arra, hogy az elmúlt évek során a biztonságsgazdálkodás területét érintően nemcsak az elvárások bővültek, de újszerű kockázatok, illetve szakmai és működési kihívások is megjelentek.

A biztonság szempontjából kiemelt kockázati tényező például az emberek mobilitásának növekedése, s ezzel párhuzamosan az országhatárokon átnyúló bűnözés, illetve a külföldiek által elkövetett jogsértések kockázatának felértékelődése.²⁸ A KSH adatai szerint mintegy 60 millió külföldi beutazás történik évente Magyarországra különböző célból.²⁹ Egyedül 2020 és 2021 években, a koronavírus-járvány miatt a bevezetett veszélyhelyzeti intézkedések következtében maradt el jelentősen a határforgalom a szokásostól (1. táblázat).

1. táblázat: A Magyarországra tett külföldi utazások a közlekedés módja szerint (ezer utazás)

Közlekedési mód	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Légi úton érkező	5 441	6 113	7 029	1 841	2 163
Közúton érkező	49 521	51 554	54 368	29 800	35 524
Összesen	54 962	57 667	61 397	31 641	37 687

Forrás: a szerzők szerkesztése a KSH adatai alapján

²⁵ DOMOKOS et al. 2021: 46.

²⁶ Központi Statisztikai Hivatal 2020.

²⁷ Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság 2020.

²⁸ MÁTYÁS 2016.

²⁹ Központi Statisztikai Hivatal 2022.

A külföldi és belföldi állampolgárok mobilitásának növekedése, az európai térségben való szabad mozgás egyre kiterjedtebb lehetősége az egyes települések biztonsága szempontjából is komoly kihívást jelent.³⁰ E szempontból az adott település elhelyezkedése, illetve annak turisztikai vonzereje mutatkozhat kiemelt kockázatnak a helyi közrend és közbiztonság szempontjából. Egy korábbi hazai kutatás szerint, ha egy település a főútról az autópályára való felhajtást biztosító csomópont mentén fekszik, akkor 17,1%-kal, ha két főút találkozásánál helyezkedik el, akkor 21,2%-kal nagyobb a tranzitforgalomban való részvételének a valószínűsége.³¹ A települések belterületén a helyi és a jelentős tranzitforgalom keveredése, a zsúfoltság, illetve a járműforgalom heterogenitása (például gyakori jelenség a lovas fogat, kerékpár, kamion) egyaránt a biztonság (közlekedésbiztonság) ellen hat.³² Amennyiben egy település kiemelt turisztikai desztinációnak is számít, az további biztonsági kockázatot jelenthet. A turisztikailag frekvenciált településeken ugyanis általában magasabb bűnözési rátákkal találkozhatunk. Ez alapvetően abból következik, hogy a turisztikailag frekvenciált településeken a turisztikai szezonban jelentősen megnő a településen tartózkodó népesség, s az általuk elkövetett jogsértések növelik az állandó lakosságra számított törvénysértések arányát.³³ Hazánk településeinek közel 90%-át kitevő, az eddig megjelent releváns tanulmányokban és értekezésekben csak nagyon periférikusan érintett kistépelülések, amelyek jelentős része gazdaságilag, szociálisan és egyéb szempontból hátrányos helyzetű, a közbiztonságot fenyegető kockázatoknak fokozottan ki vannak téve.³⁴

Az elmúlt évek során a biztonságsszolgáltatás területén komoly szakmai és működési kihívásokkal is találkozunk. A köz- és magánbiztonsági szektor számára az egyik legjelentősebb problémát kétségkívül a munkavállalói utánpótlás biztosítása jelenti. Az Eurostat adatai egyértelműen arra mutatnak, hogy az ezredfordulót követő évtizedekben egész Európában és Magyarországon is folyamatosan növekszik a munkapiacra korlátozott erőforrást jelentő 65 éves vagy afeletti populáció aránya (3. ábra).³⁵ A munkaerő hiánya már ma is komoly kihívást jelent a rendészeti szervek³⁶ és a magánbiztonsági vállalkozások számára is.³⁷ A magánbiztonsági szektort érintően az állandósult humán erőforrás hiánya mellett problémát jelent a munkavállalói kvalifikáltság csökkenése is, illetve a szaktudás és felkészültség alacsony színvonala.³⁸ A képzetlenség és a nem megfelelő szintű kvalifikáltság épp így gondot jelent az önkormányzati rendészet területén is.³⁹ A szakember- és munkaerőhiány

³⁰ LIPPAI – THIEME-ESŐ 2020.

³¹ KINCSES-MICHALKÓ-TÓTH 2014.

³² BÍRÓ 2012: 290.

³³ PISKÓTI-KOVÁCS 2014: 45.

³⁴ CHRISTIÁN-GÖRÖMBEI 2022: 110.

³⁵ Eurostat 2019; Eurostat 2020.

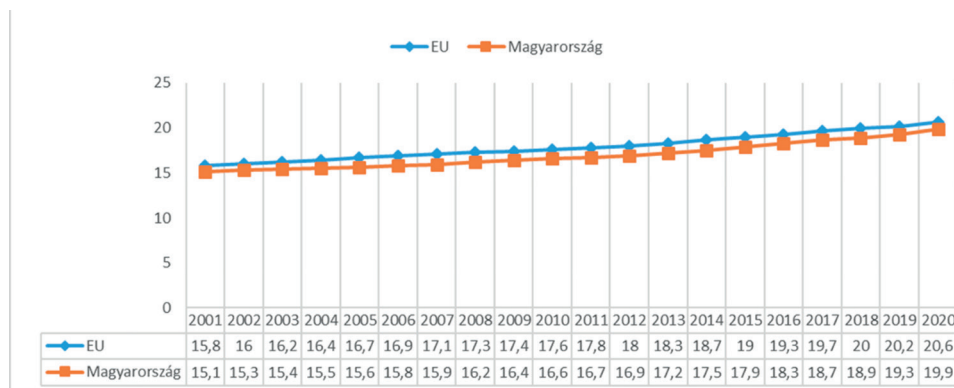
³⁶ CHRISTIÁN-ERDŐS 2020.

³⁷ ROTTLER 2021.

³⁸ FÁBIÁN 2021: 8.

³⁹ BACSÁRDI-CHRISTIÁN 2017.

magában hordozza a biztonsági fenyegetések fokozódását.⁴⁰ Általában a rendvédelemben is jellemző probléma a kellően felkészült humán erőforrás hiánya. A közrend és közbiztonság fenntartására irányuló rendészeti igazgatási tevékenység csak a kellő nagyságú és megfelelően képzett rendőri állomány biztosításával lehet hatékony. *A hatékony rendőrségi munka eredményességének alapja a rendőrség állományában szolgálatot teljesítők szakmai hozzáértése, valamint a rendőr kiegyensúlyozottsága.*⁴¹



3. ábra: 65 éves vagy annál idősebb populáció arányának alakulása az EU-ban és Magyarországon, 2001–2020 (%)

Forrás: a szerzők szerkesztése az Eurostat adatai alapján

A közrend és közbiztonság fenntartásáért felelős államigazgatási szervek állományának utánpótlása szempontjából komoly aggodalomra adhatnak okot a fiatal népesség körében mért munkapiaci preferenciák eredményei is. A 15–29 éves népességben készült 2020-as Ifúságkutatás eredményei szerint mindössze a fiatalok 7%-a tervezi jövőjét az államigazgatásban. 57% esetében „egyáltalán nem valószínű”, hogy az állami szektorban fog elhelyezkedni.⁴²

Biztonságtechnológiai innováció a hazai biztonságsszolgáltatásban

A munkaképes népesség arányának jövőbeni csökkenése, a megfelelően kvalifikált humán erőforrás utánpótlása és ezzel együtt a biztonsági szolgáltatásokkal szemben támasztott modern kori társadalmi és szakmai elvárások olyan kihívásokat jelentenek a rendészeti szervek és a magánbiztonsági vállalatok számára egyaránt, amelyek a munkaerőforrás optimalizálására, illetve lehetőség szerint annak növekvő arányú kiváltására, valamint a biztonságsszolgáltatás folyamatainak jelentős újra-

⁴⁰ CHRISTIÁN–ROTTLER 2021.

⁴¹ SZABÓ 2014: 117.

⁴² DOMOKOS et al. 2021: 30.

gondolását szolgáló innovációk megalkotására motiválhatnak. Ebben kiemelt szerepe van azoknak a megoldásoknak, amelyek a különböző biztonsági folyamatok automatizálásának irányába mutatnak. Egy korábbi felmérés szerint ugyanis Magyarországon a különböző foglalkozások 60%-ában a tevékenységek legalább 30%-a automatizálható. Mindez azt jelenti, hogy potenciálisan a munkaidő 49%-át lehetne automatizálni, ami 2,2 millió ember munkájának feleltethető meg. A biztonságsszolgáltatás területén („őrző-védő szolgálat” foglalkozási kategóriában) megközelítőleg a tevékenységek 53%-a automatizálható.⁴³ Az automatizálásnak a biztonságsszolgáltatás területén is számos pozitív hatása lehet, amit a hivatkozott tanulmány nyomán az alábbiak szerint foglalhatunk össze:⁴⁴

- *egyenletes minőség*: a gépek előre meghatározott szabályokat és logikát követnek, ezáltal kisebb valószínűséggel követnek el hibákat, vagyis minimalizálhatók az ellenőrzési folyamatokban felmerülő szándékos vagy gondatlan emberi hibák;
- *gyorsabb megújulás lehetősége*: egyszerűbb és gyorsabb az automatizált rendszerekben az újabb innovációk, fejlesztések bevezetése, vagyis nincs szükség az állomány képzésére;
- *munkahelyi biztonság javítása*: az emberek helyettesíthetők veszélyes helyzetekben (például drónok vagy más eszközök segíthetik a rendészeti dolgozókat a veszélyes helyzetek felszámolásában);
- *problémamegoldó képesség növelése*: az automatizált, mesterséges intelligenciával támogatott rendszerek képesek lehetnek az embereknél hamarabb felismerni az adott területre jellemző kockázatokat, vagyis a biztonsági fenyegetések már akár kezdeti szakban is felszámolhatók;
- *ügyfélélmény*: az automatizálás növelheti a szolgáltatással érintett ügyfelek elégedettségét azáltal, hogy gyorsabb, egyszerűbb ügyintézés tesz lehetővé.

Az előzőekben említett szakmai tapasztalatok és tudományos evidenciák, biztonságpolitikai célkitűzések és a biztonságsszolgáltatással kapcsolatos elvárások és kihívások figyelembevételével, 2020. év végén egy kivételes laborprojekt vette kezdetét a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen (NKE). A Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratóriumot (BTNL) a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) által felügyelt és finanszírozott nemzeti laborprogram keretében alakították ki. A BTNL stratégiai célja az volt, hogy a köz- és a magánbiztonság megteremtéséért felelős állami és magánszektor szereplői számára olyan szakmai és technológiai megoldásokat nyújtson, amelyekkel saját felelősségi területükön egyfelől minimalizálhatják és kezelhetik a biztonsági kockázatokat, másfelől hatékonyabbá és eredményesebbé tehetik a biztonsági ellenőrzési, illetve irányítási tevékenységet. A Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium programban Magyarország Nemzeti

⁴³ FINE et al. 2018: 44.

⁴⁴ FINE et al. 2018: 17.

Biztonsági Stratégiáját követve a technológiaalapú biztonság három pillérének (az intézménybiztonság, a településbiztonság és a határbiztonság) integrált kutatását és a kapcsolódó innovációkat célzó programok országos hatókörű kutatóhelye jött létre. A labor felállítására azért is indokolt volt, mert a három területen a hazai kutatások gyakran párhuzamosan és töredezetten folynak, hiányzik az a holisztikus, átfogó szemléletű kutatási keret, amelyre a BTNL vállalkozott.

A BTNL működésével szemben támasztott határozott elvárás volt, hogy precíz helyzetértékelésre és piackutatásra alapozva, kézzelfogható és az említett területeken közvetlenül is hasznosítható innovációk szülessenek. A projekt rendeltetése tehát, hogy annak végtermékeiként ne kizárólag elméleti kutatások, tudományos publikációk, hanem a gyakorlatban alkalmazható, kézzelfogható innovációk is megvalósuljanak. Az eredménytermékek létrehozásában együttműködési megállapodások keretein belül bevonták az ipari, az állami és tudományos élet szereplőit egyaránt.

A labor szervezetén belül a köz- és magánbiztonság legfontosabb területei szerint három alprojektet alakítottak ki: a Biztonságos Intézmény alprojektet (BIN), a Biztonságos Település alprojektet (BITE) és a Biztonságos Ország/Biztonságos Határ alprojektet (BIO-BIH). A BTNL legfőbb célkitűzései a) a humán erőforrás kiváltása, illetve a munkafolyamatok technológiai támogatása, b) egyes repetitív biztonsági folyamatok automatizálása, c) valamint a köz- és magánbiztonság szereplőinek szakmai támogatása voltak.

A BTNL-ben szisztematikus építkezés folyt, a szakmai vezetői stáb munkájának támogatásába közel 50 főt (egyetemi oktató, kutatók, innovációs szakemberek, MA- és PhD-hallgatók) vontak be az egyes mérőszámok teljesítése érdekében. A Labor elképzeléseit konzorciumi és szakmai partnerek közreműködésével kívántuk megvalósítani, ehhez közel 50 céggel, szakmai szervezettel, felsőoktatási intézménnyel és társlaborokkal tárgyaltunk. A második évben – 2021-ben – stabilizálódott és kiemelkedő partneri hálózat alakult ki a BTNL körül, konzorciumi partnerként csatlakozott az Országos Rendőr-főkapitányság és a Vodafone is.

Az első átfogó munkafázisban – 2020 – alapos helyzetértékelés készült mindhárom alprojektben az egyes területek teljes átvilágításával, empirikus alapkutatások elvégzésével, szakmai konzultációkkal kiegészítve. Ezt követte a piackutatás és az alprojekteken felmerült szakmai elképzelések piacsíthatóságának vizsgálata. Az addigi munka szintetizálása a megvalósíthatósági tanulmányok elkészítése volt. A BTNL-ben folyamatosan nagyon intenzív munka folyt, ugyanakkor komoly erőforrásokat emésztett fel, hogy időközben mindvégig akadozott a projekt finanszírozása, és számos alkalommal a projekt jogi, technikai és pénzügyi és egyéb okokra hivatkozással újratervezésre, sőt 2021 év végén újabb pályázatra lett kárhivatva. 2022 őszén, majd egy évvel a pályázat leadása után arra kaptunk felhatalmazást, hogy 2023-tól a 2021-ben megbecsült árakon kezdhetünk hozzá a pályázatban foglaltak megvalósításához, attól eltérni azonban nem lehet. Ezt felelősségteljesen sem az Egyetem vezetése, sem a BTNL szakmai vezetése nem tudta vállalni.

Összegzés

Amint az a három alprojektről szóló tanulmányokból is világossá válhat az olvasó számára, rendkívül innovatív, jövőbe mutató és értékes eredménytermékek megvalósítására tettünk javaslatot a megvalósíthatósági tanulmányokban, és a konzorciumi partnerekkel együtt elkötelezetten hittünk azok megvalósításában. A fentiek tükrében valamennyi érintett számára, aki dolgozott a laborban, nem valósulhat meg az, amit megálmodtunk, annak ellenére, hogy az elképzeléseink nagy lépést jelenthettek volna a köz- és magánbiztonság együttműködésének irányába, és az innovációk az egész országban erősíthették volna a biztonság megteremtését. Ugyanakkor köszönettel tartozunk mindazoknak – mások mellett különösen a szakmai team tagjai, projektmenedzsment, konzorciumi és a szakmai partnerek –, akik bármilyen formában támogatták a BTNL céljainak megvalósítását.

IRODALOMJEGYZÉK

- BACSÁRDI József – CHRISTIÁN László (2017): Hol tart jelenleg az önkormányzati rendészet? In CHRISTIÁN László (szerk.): *Rendészettudományi kutatások. Az NKE Rendészetelméleti Kutatóműhely tanulmánykötete*. Budapest: Nordex – Dialóg Campus. 27–38.
- BALLA Zoltán (2017): *A rendészet alapjai és egyes ágazatai*. Budapest: Dialóg Campus.
- BÍRÓ Gyula (2012): *A közlekedési bűncselekmények szabályozása és nyomozása hazánkban, különös tekintettel a megelőzésre*. Doktori értekezés. Debrecen: Debreceni Egyetem.
- CHRISTIÁN László (2015): A magánbiztonság aktuális trendjei, rövid hazai helyzetértékeléssel. In GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Modernkori veszélyek rendészeti aspektusai*. Pécs: Magyar Rendészettudományi Társaság Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. 57–63.
- CHRISTIÁN László (2022): *Komplementer rendészet*. Budapest: Ludovika.
- CHRISTIÁN László – ERDŐS Ákos (2020): Vészharang és jubileum? A rendészeti felsőoktatás kilátásai, a tisztjelöltek toborzásának és életpályára állításának nehézségei. *Belügyi Szemle*, 68(12), 11–42. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.12.1>
- CHRISTIÁN László – GÖRÖMBEI László (2022): A kistelepülések közbiztonságának fejlesztési lehetőségei. *Pro Publico Bono: Magyar közigazgatás*, 10(2), 100–121. Online: <https://doi.org/10.32575/ppb.2022.2.5>
- CHRISTIÁN László – LIPPAI Zsolt Sándor (2021): Kakukktojás vagy új rendészeti alappillér? In CSABA Zágon – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): *„Tehetség, szorgalom, hivatás”: Tanulmánykötet*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat. 17–30. Online: <https://doi.org/10.37372/mrtyvpt.2021.1.1>
- CHRISTIÁN László – ROTTLER Violetta (2021): Magánbiztonsági helyzetértékelés 2019–2020. Kutatási jelentés. *Glossa Iuridica*, 8(1–2), 159–180. Online: <https://bit.ly/3Y9ahej>
- DEÁK Péter (2007): A biztonság fogalmi és tartalmi megközelítése, új értelmezései. In DEÁK Péter (szerk.): *Biztonságpolitikai kézikönyv*. Budapest: Osiris, 12–22.
- DOMOKOS Tamás – KÁNTOR Zoltán – PILLÓK Péter – SZÉKELY Levente (2021): *A magyar fiatalok 2020. Kérdések és válaszok – fiatalokról, fiataloktól*. Budapest: Társadalomkutató Kft.
- ERDŐS Ákos (2022): *A pénzügyi rendészet intézkedési joga*. Budapest: Ludovika.
- Eurostat (2019): *Ageing Europe. Looking at the Lives of Older People in the EU*. 2019 Edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Online: <https://doi.org/10.2785/811048>

- Eurostat (2020): *Ageing Europe. Looking at the Lives of Older People in the EU*. 2020 Edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Online: <https://doi.org/10.2785/628105>
- FÁBIÁN Péter (2021): *A magánbiztonsági szektor aktuális kihívásai a globális veszélyek relációjában*. Doktori értekezés. Budapest: Óbudai Egyetem.
- FINE, David – HAVAS, András – SOLVEIGH, Hieronimus – JÁNOSKUTI, Levente – KADOCSA, András – PUSKÁS Péter (2018): *Átalakuló munkahelyek: az automatizálás hatása Magyarországon*. Budapest: McKinsey & Company.
- FINSZTER Géza (2009): *Közbiztonság és jogállam. Jog – Állam – Politika*, 1(3), 173–196.
- FINSZTER Géza (2018): *Rendészettan*. Budapest: Dialóg Campus.
- GAZDAG Ferenc – REMEK Éva (2018): *A biztonsági tanulmányok alapjai*. Budapest: Dialóg Campus.
- GRIEGO, Raymond A. (2021): *Social Influences on Citizens' Attitudes Toward the Police in a Public Assistance Role*. Dissertation. Minneapolis: Walden University. Online: <https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=11767&context=dissertations>
- KEREZSI Klára – NAGY Veronika (2017): *A rendészettudomány kritikai megközelítése*. In BODA József – FELKAI László – PATYI András (szerk.): *Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére*. Budapest: Dialóg Campus. 273–282.
- KINCSES Áron – MICHALKÓ Gábor – TÓTH Géza (2014): *A Magyarország átutazó forgalmában érintett települések lehatárolása. Területi Statisztika*, 54(3), 237–252.
- Központi Statisztikai Hivatal (2020): *A háztartások információs- és kommunikációs eszközhasználatának főbb jellemzői*. Budapest: KSH. www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/ikt/2020/01/index.html
- Központi Statisztikai Hivatal (2022): *A Magyarországra tett külföldi utazások a közlekedés módja és az utazás motivációja szerint*. Budapest: KSH. www.ksh.hu/stadat_files/tur/hu/tur0006.html
- LIPPAI Zsolt – CSABA, Zágon (2021): *The Borderline Between Private and Public Security*. AARMS, 20(3), 5–19. Online: <https://doi.org/10.32565/aarms.2021.3.1>
- LIPPAI Zsolt – KARDOS Sándor (2021): *A Becsületbíróság működésének helye és szerepe a fegyelmezés rendszerében*. *Belügyi Szemle*, 69(3), 469–485. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.3.7>
- LIPPAI Zsolt – SALLAI János (2022): *Helyet kér a rendészettudomány*. *Belügyi Szemle*, 70(9), 1829–1852. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.9.6>
- LIPPAI Zsolt – THIEME-ESŐ Milán (2020): *A szállodák elleni terroristámadások elkövetésének módszerei*. *Szakmai Szemle*, 18(2), 75–95.
- MASLOW, Abraham H. (1943): *A Theory of Human Motivation*. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. Online: <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- MÁTYÁS Szabolcs (2016): *A külföldi bűnelkövetők területi és strukturális jellemzői Magyarországon*. In HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *A migráció bűnügyi hatásai*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. 75–88.
- National Police Chiefs' Council (2016): *Policing Vision 2025*. London: NPCC – Association of Police and Crime Commissioners.
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (2020): *Az elektronikus hírközlési piac fogyasztóinak vizsgálata*. Budapest: NMHH.
- PISKÓTI-KOVÁCS Zsuzsa (2014): *A bűnözésföldrajz modern irányzatainak alkalmazási lehetőségei különböző területi szinteken*. Doktori értekezés. Miskolc: Miskolci Egyetem.
- POKKER Zoltán (2011): *Belügyi-rendészeti ismeretek*. Budapest: Országos Rendészeti TISZK.
- REMEK Éva (2016): *„A biztonság a jövőbeli jólét biztosítása”: A Nyugat-Balkán biztonságpolitikája*. In SIMON János (szerk.): *Globalizáció, regionalizáció és nemzetállamiság – Tanulmányok a nemzetközi kapcsolatok és az újkori történelem tárgyköréből*. Budapest: L'Harmattan. 201–212.
- ROTLER Violetta (2019): *Gondolatok a magánbiztonság köréből*. *Magyar Rendészet*, 19(4), 81–95. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2019.4.6>

- ROTTLER Violetta (2021): Magánbiztonsági tevékenységek végzésének engedélyezése az Egyesült Királyságban, valamint a magyar magánbiztonsági szakirányítás működésének vázlata. *Belügyi Szemle*, 69(3), 487–503. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.3.8>
- SZABÓ Csaba (2014): A rendőri munka megoldatlan pszichikai és erkölcsi problémái. *Magyar Rendészet*, 14(5), 117–130.
- TOMKA Béla (2015): *Szociálpolitika. Fejlődés, formák, összehasonlítások*. Budapest: Osiris.
- TŐZSÉR Erzsébet (2021): Megoldások az USA rendészeti szerveinek munkaerőválságára és azok hazai adaptálásának lehetőségei. In BARÁTH Noémi Emőke – MEZEI József (szerk.): *Rendészettudomány-aktualitások 2021. A rendészettudomány a fiatal kutatók szemével*. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége Rendészettudományi Osztály. 23–31.

Jogszabály

1163/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról

ABSTRACT

The Role of Technological Innovation in Creating Modern Security

On the Margins of the Short Life of the National Laboratory of Security Technologies

László CHRISTIÁN – Ákos ERDŐS

Security is the most basic need for the productive functioning of society and the existence of the individual. However, community security cannot be guaranteed solely through state intervention. It requires the cooperation of state, municipal and private actors, as well as civil self-defence organisations. Over the last decades, security service providers have been confronted with strong societal expectations (adaptability, efficiency, promptness, simplicity, cooperation, modernisation), but also with new professional challenges. This study explores the system of expectations and challenges that led to the launch of an exceptional laboratory project at the National University of Public Service in 2020, the National Laboratory of Security Technologies. It is a sad occasion that, due to external circumstances, the dedicated professional team was forced to abandon this extremely valuable work after two years.

Keywords: security, private security, public security, innovation, National Laboratory of Security Technologies